

COMBI

COMPREHENSIVE DEVELOPMENT OF
NEARLY ZERO-ENERGY
MUNICIPAL SERVICE BUILDINGS

COMBI-HANKKEEN MATERIAALI- JA RAKENNEKOEET

Katsaus tuloksiin ja kokeiden nykytilaan

Eero Tuominen, Tampereen teknillinen yliopisto

Sisällys

Katsaus COMBI-hankkeen materiaali- ja rakennekokeisiin

Materiaalikokeet

- Testausmenetelmien kehitystyö

Kuorielementtikokeet

- Mitta-antureiden testaus

Yläpohjakokeet (Henna)

- Sisäinen konvektio paksuissa eristekerroksissa

Materiaalikoheet

Tutkitut materiaalit

- Kalsiumsilikaattieristeet
- Ontelolaattabetonit
- Seinäelementtibetonit

Tutkitut materiaaliominaisuudet

- Vesihöyrynläpäisevyys
- Vedenimeytymis- ja tunkeutumiskerroin
- Hygroskooppinen ja kapillaarinen tasapainokosteuskäyrä
  - Kapillaarinen kyllästyskosteuspitoisuus, maksimikosteuspitoisuus

Valinnan taustalla

- Kosteustekninen toiminta
- Heikosti tunnettu betonilaatu
- Rakennekokeiden taustatieto

Materiaaliominaisuuksien testauksen kehitystyö

- Elina Manelius 2010-2013
- Eero Tuominen 2014-2015
- Maarit Vainio, Kari Vänntinen ja Olli Tuominen 2015-2018

Vedenimukertoimen kehittyminen

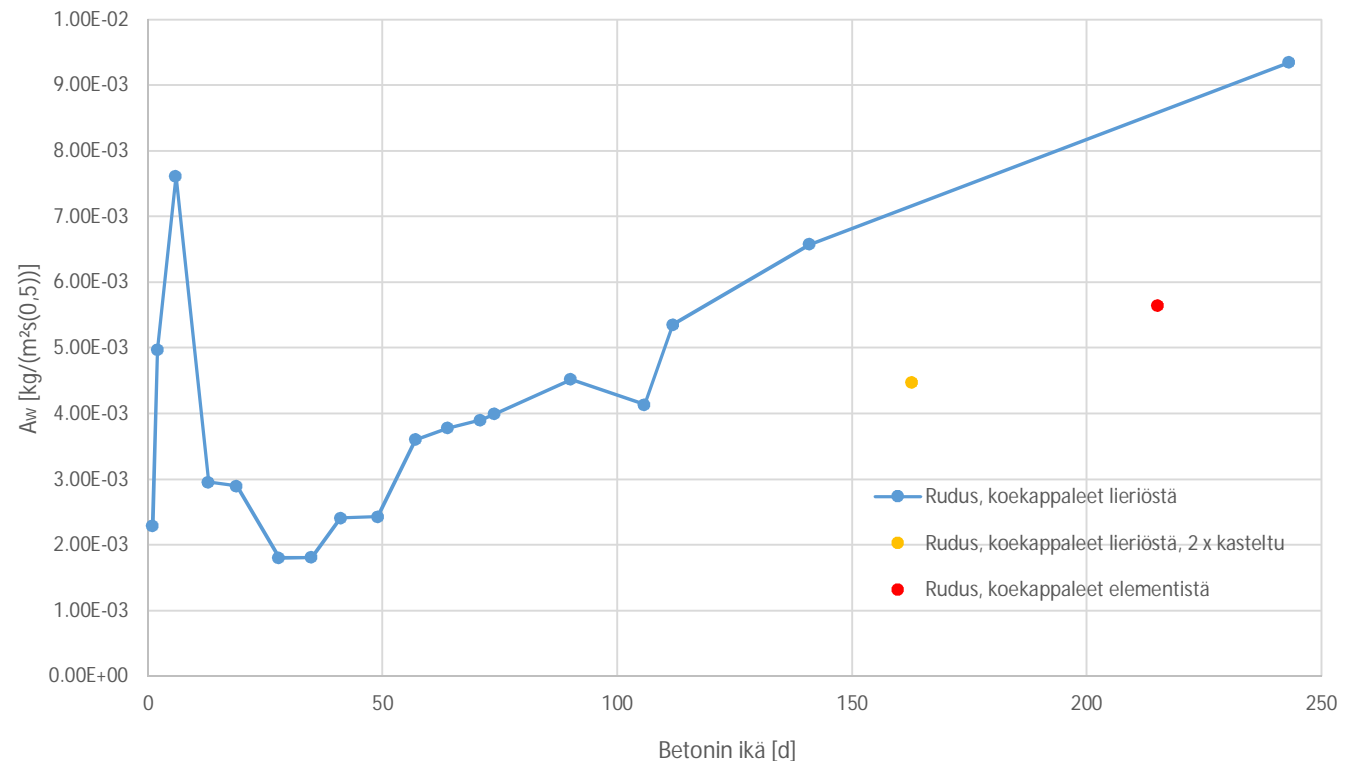
Vedenimukerroin kasvanut koko tutkimusajan

Kokeita jatketaan edelleen

Ensimmäisen kuukauden aikana alkukosteuspitoisuus on epämääräinen ja saattaa olla taustasyynä muusta datasta poikkeavaan mittaustulokseen

Hydrataatioasteen vaikutus nähtävissä; keltainen ja punainen piste eri tavalla jälkihoidetuista koekappaleista

Kapillariteettikertoimen A_w kehittyminen Rudus Oy:n betonilla

Hygroskooppinen tasapainokosteuskäyrä

Kokonaiset vrt murskatut koekappaleet

- Kokonaiset sahattu valetusta d185 mm lieriöstä ja hiottu 15-16 mm paksuuteen
- Murskatut kappaleet lieriöporattu d70 mm poralla 150 mm paksusta seinäelementistä ja sahattu 12-18 mm paksuuteen

Murskaukseen testattiin eri menetelmiä:

- Kankaan välissä vasaralla
- Teräsmortteli
- **Leukamurskain**

à Tavoitteena hävikin ja hienoainesmäärän minimointi.

Kuvat: Sisäkuoribetonin rakennusfysikaaliset kosteusominaisuudet, Diplomityö, Kari Vanttinen

Hygroskooppinen tasapainokosteuskäyrä

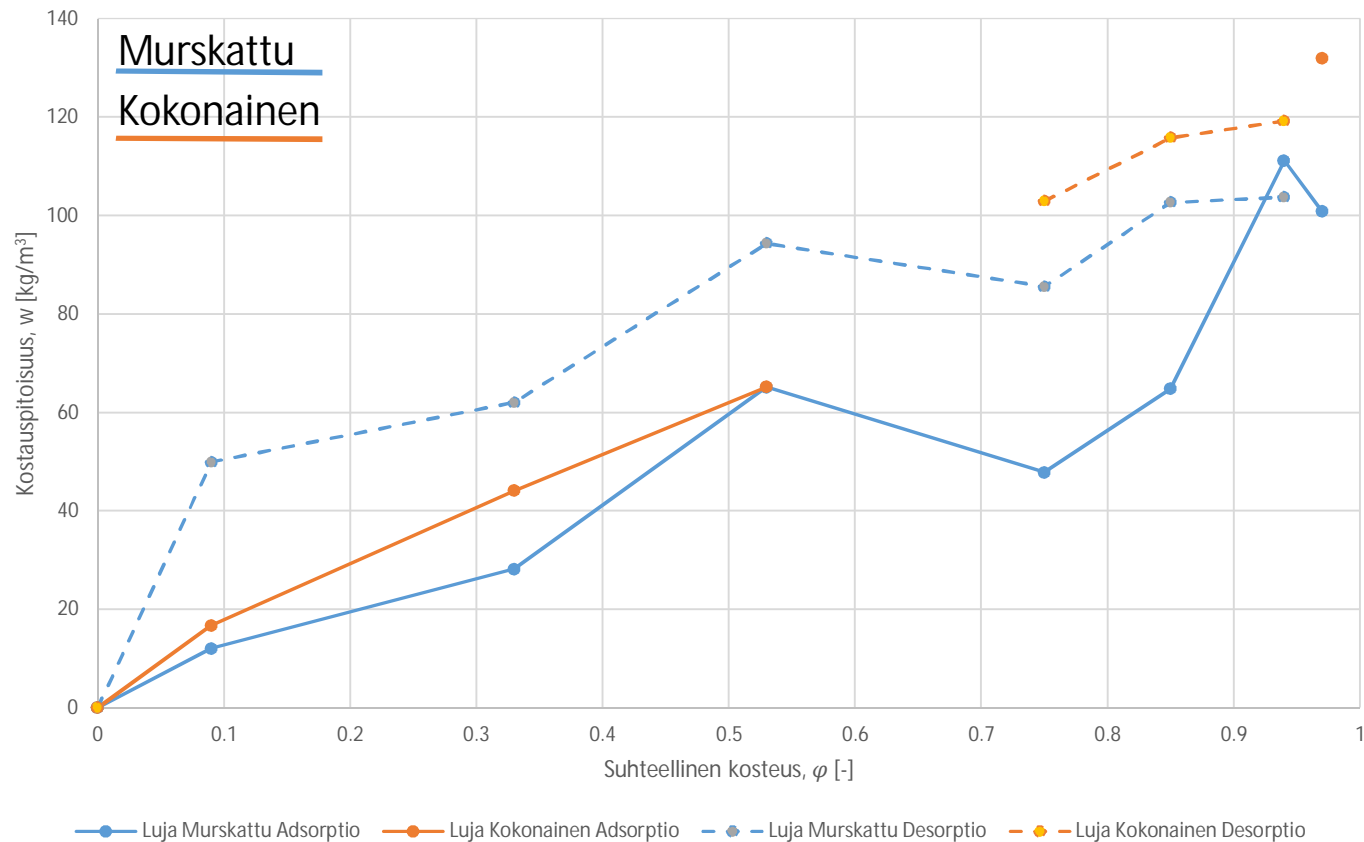
Esimerkkinä Lujabetonin tähän mennessä määritetyt tasapainokosteuskäyrän pisteet.

Etenkin suurilla kosteuspitoisuuksilla murskatut antavat alempia arvoja.

- Yksittäisten koekappaleiden erot ovat tosin samaa luokkaa.

Murskattujen tasapainottumisajat luokkaa puolet kokonaisten tasapainottumisajoista.

- Riippuu kosteustasosta ja osin erot vain joitain päiviä.

Kapillaarinen tasapainokosteuskäyrä

Standardista poikkeavien mittaustapojen testaus

- Uunikuivauksen lämpötila 105 °C tai 60 °C
- Vakumointi- ja vesiupotusaika
- Kapillaarikontaktiin kaoliinisavi tai tarkka hionta
- Koekappaleiden kosteuspitoisuus ennen koetta
- Tasapainotusaika 0,05 ml / 48 h tai 14 vrk tai vielä pidempään?

Tavanomaiset virhelähteet

- Punnitusten aikana tapahtuva haihtuminen
- Hydratoituminen kokeen aikana

Koekappaleet

- Elementistä poratut d52 mm lieriöt, jotka sahattiin ja hiottiin 6-9 mm kiekkoiksi
  - Koekappaleita 3 sarjaa / tutkittu materiaali
  - Koekappaleita 12 kpl / koesarja
- à 36 koekappaletta / materiaali

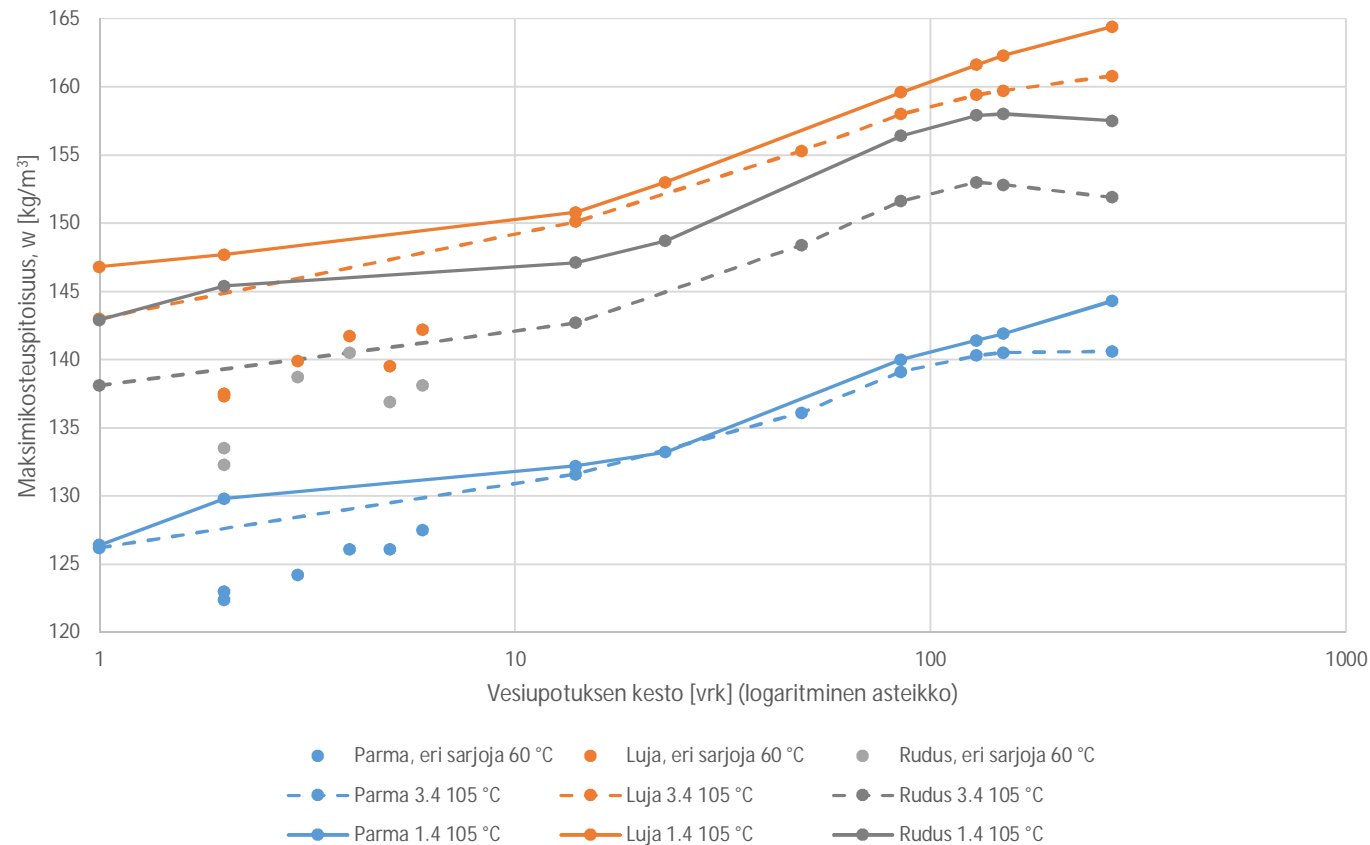
Kapillaarinen tasapainokosteuskäyrä, esivalmistelut

Uunikuivaus 105 °C viivoitetut sarjat, 60 °C pelkät pisteet

- Korkeammalla lämpötilalla korkeammat kyllästyskosteudet nopeammin.

Vakumointiaika yhtenäisen viivan sarjalla 3+1 h ja katkoviiva -sarjalla 1 d

- Painon nousua jopa 275 vrk.
- Vesiupotuksen jatkaminen vakumoinnin jälkeen tuottanut korkeamman kosteuden lyhyemmästä kuivana vakumoinnista huolimatta.

Kaoliinisaven vaikutus

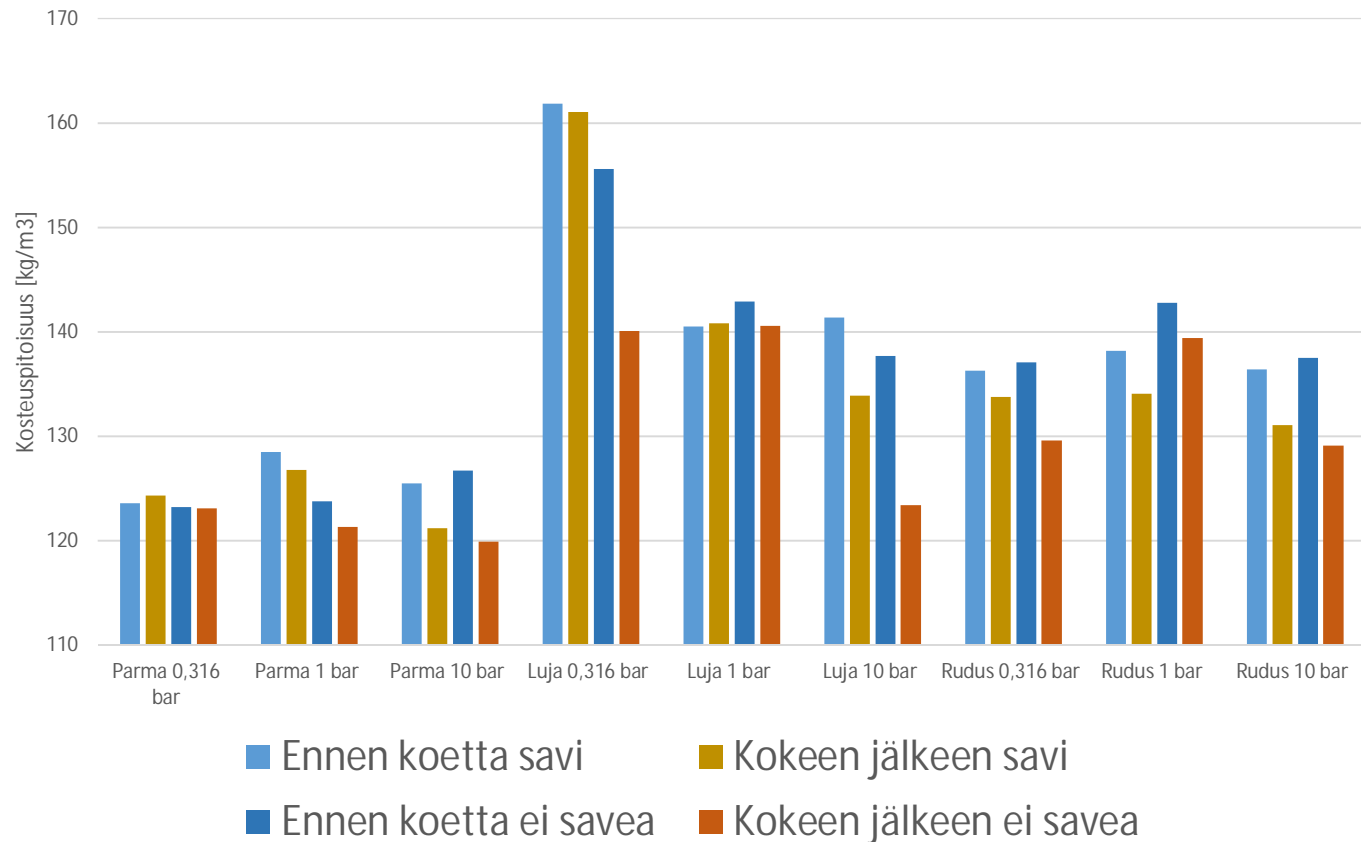
Painelevyn ja koekappaleen välisen kapillaarikontaktin varmistamiseen käytetään kaoliinisavea

Saven käyttö lisää runsaasti valmisteluihin kuluva-aikaa

Koneella sileäksi hiotut koekappaleet istuvat hyvin painelevyille

à Testaukset kaoliinisaven hyödyistä hyvin hiotuilla koekappaleilla

à Paineistuksen aikana poistuva kosteus määrä on samaa suuruusluokkaa riippumatta saven käytöstä.

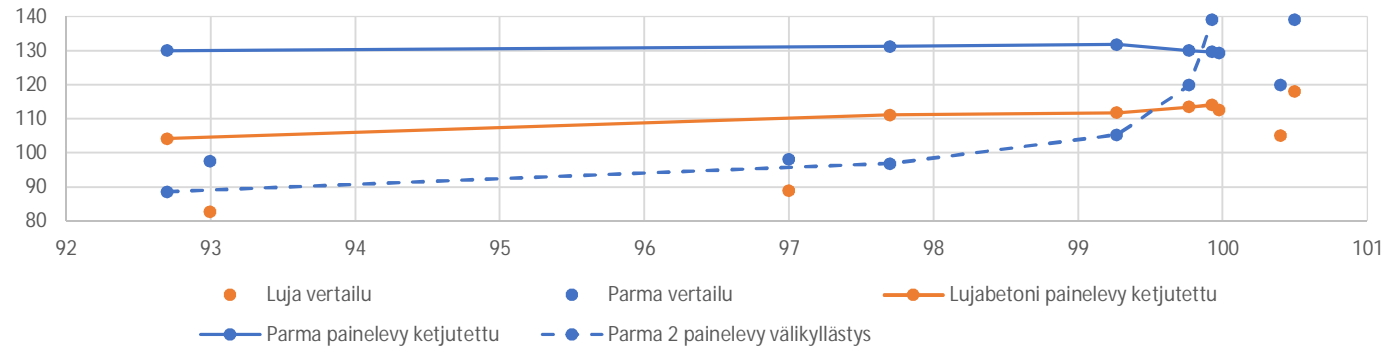
Tasapainottuminen painelevylaitteessa

Kosteuspitoisuus ennen painelevylaitteeseen asentamista

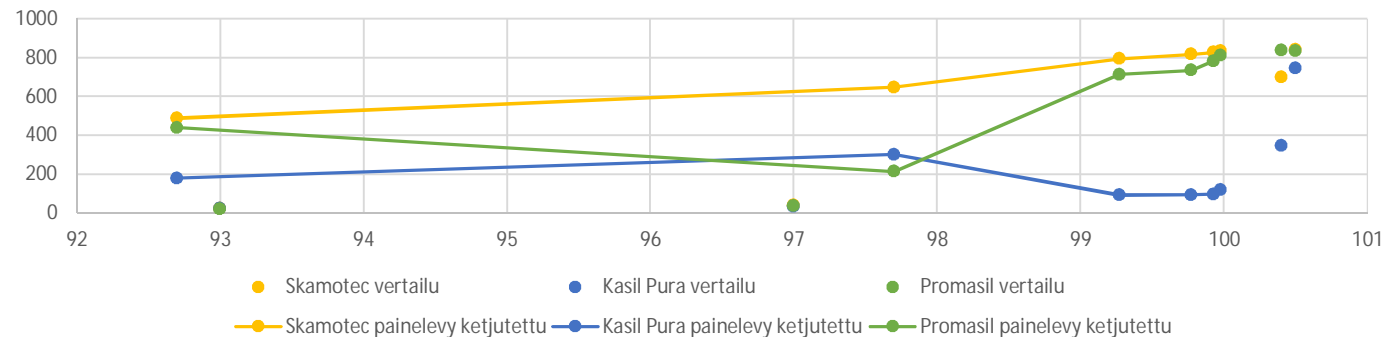
- Erilaisia tuloksia ja epäsäännöllisiä tuloksia kokeita ketjutettaessa.
- Tulokset vaikuttivat luotettavammilta kun tehtiin kyllästys ennen joka painetasoa.

Tasapainottumisaika painelevylaitteessa

- Standardin vaatimus 0,05 ml / 48 h

Ontelolaattabetonien tasapainokosteuspitoisuuksia eri menetelmin määritettynä

Kalsiumsilikaattilevyjen tasapainokosteuspitoisuuksia eri menetelmin määritettynä

Kapillaarinen tasapainokosteuskäyrä

Standardista poikkeavien mittaustapojen testaus

- Uunikuivauksen lämpötila 105 °C tai 60 °C
- Vakumointi- ja vesiupotusaika
  - 3+1 h + 0 d tai Mikä tämän hetken tilanne Olli?
- Kapillaarikontaktiin kaoliinisavi tai tarkka hionta
- Koekappaleiden kosteuspitoisuus ennen koetta
  - Ketjuttaminen tai kyllästys painetasojen välissä
- Tasapainotusaika 0,05 ml / 48 h tai 14 vrk tai ?? vrk Ollilta standardin vaatimus ja nyt saatujen kokeiden alustavat tulokset kapasitanssineulat

Tavanomaiset virhelähteet

- Punnitusten aikana tapahtuva haihtuminen
- Hydratoituminen kokeen aikana

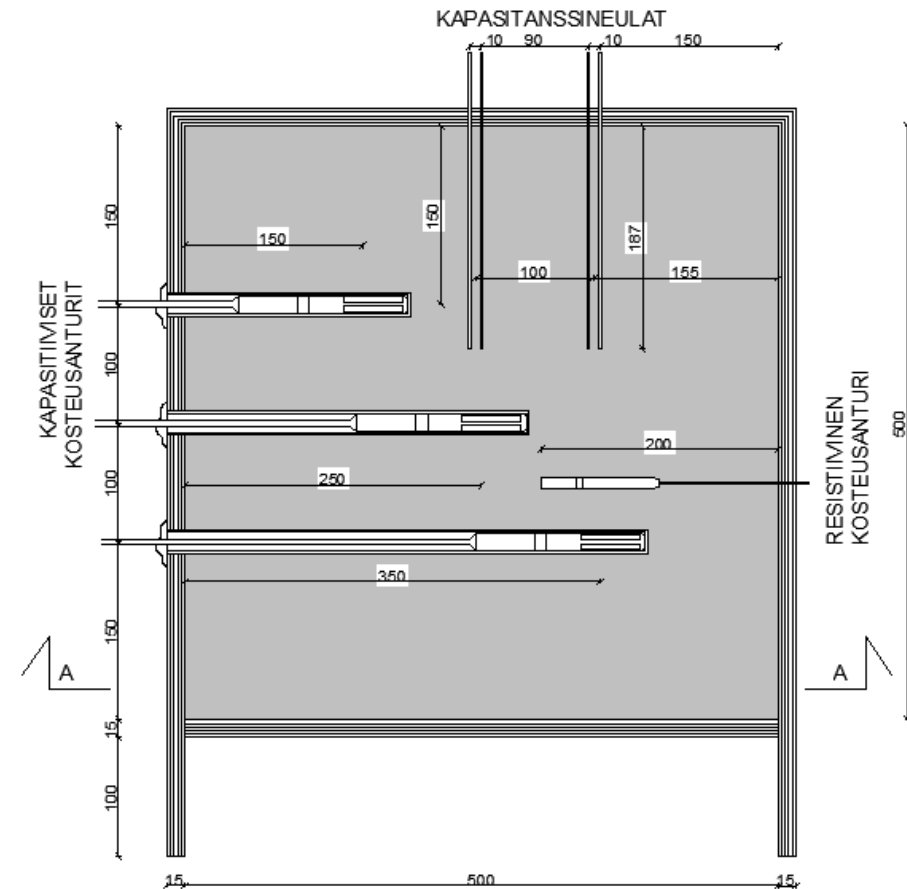
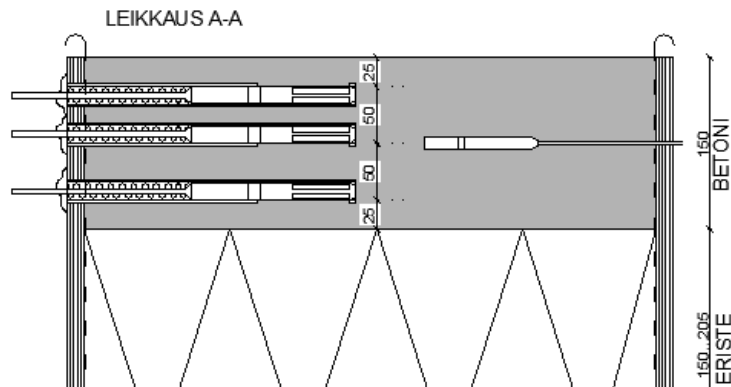
Koekappaleet

- Elementistä poratut d52 mm lieriöt, jotka sahattiin ja hiottiin 6-9 mm kiekkoiksi
  - Koekappaleita 3 sarjaa / tutkittu materiaali
  - Koekappaleita 12 kpl / koesarja
- à 36 koekappaletta / materiaali

Kuorielementtien kuivumiskokeet

Anturityypit

- Putkeen asennettavat kapasitiiviset
  - 2 valmistajaa
  - 2 eri mittapään suojaa
- Valuun asennettavat
  - Resistiiviset
  - Kapasitiiviset
  - Kapasitanssineulat
- Punnituskokeet

Mitta-anturien testaus

Tavoitteena jatkuva betonin kosteuden mittaaminen kuivumisen aikana.

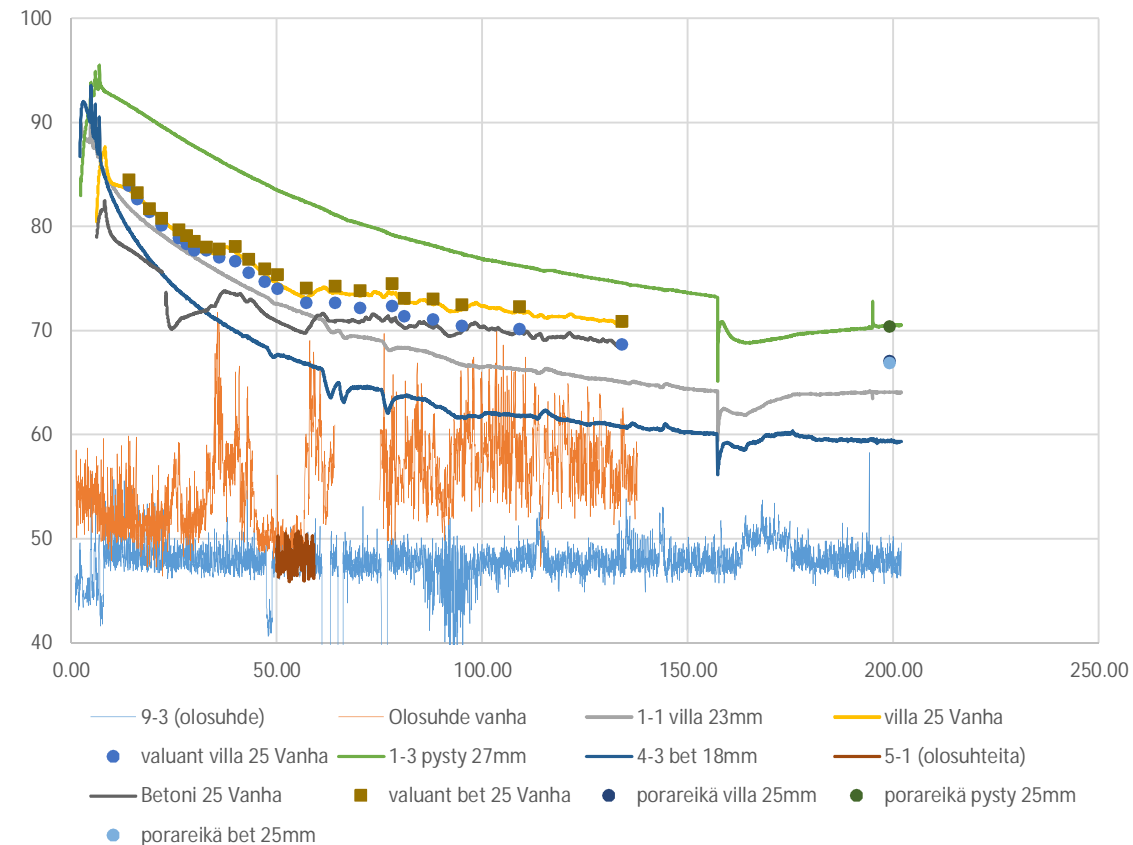
Mittaustekniikan rajoitteet ongelmana:

- Eri mitta-antureilla hyvin toisistaan poikkeavia tuloksia
- Mitta-anturien ryömintä todella voimakasta
- Lukeman tasoittumisajan kyseenalaisuudet

Mittaustavan kehitys

- Silikoni yms. kemikaalit
- Anturin lämmöneristys
- Putken mittauspinta-ala (ja -syvyys)
- Eri mittapään suojausten vaikutus

à Testaukset edelleen käynnissä

Mitta-anturien testaus

Tavoitteena jatkuva betonin kosteuden mittausta kuivumisen aikana.

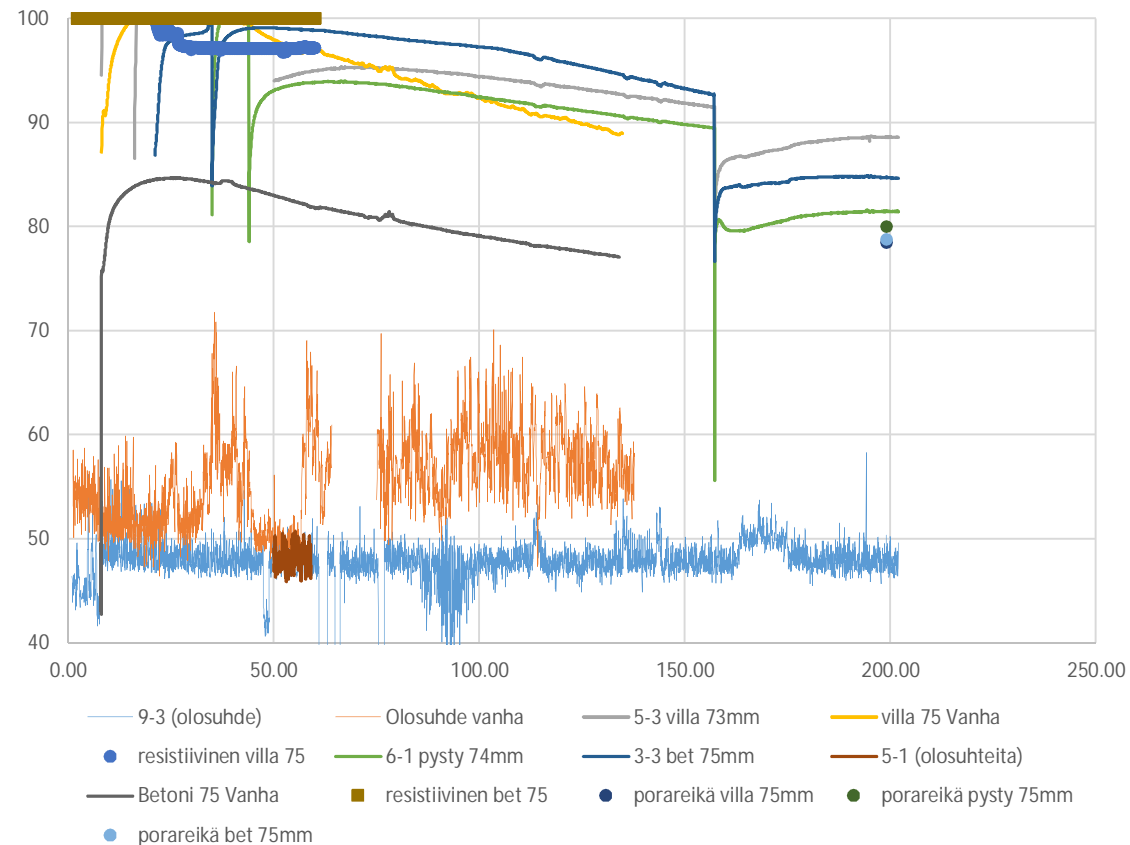
Mittaustekniikan rajoitteet ongelmana:

- Eri mitta-antureilla hyvin toisistaan poikkeavia tuloksia
- Mitta-anturien ryömintä todella voimakasta
- Lukeman tasoittumisajan kyseenalaisuudet

Mittaustavan kehitys

- Silikoni yms. kemikaalit
- Anturin lämmöneristys
- Putken mittauspinta-ala (ja -syvyys)
- Eri mittapään suojausten vaikutus

à Testaukset edelleen käynnissä

Kiitos!

Lisätietoja esityksen sisällöstä

Eero Tuominen   Tampereen teknillinen yliopisto   eero.tuominen@tut.fi   040 742 1652

COMBI-tuloskortti; Liittyvän diplomityön tekijä. Muut liittyvät julkaisut löytyvät COMBI-hankkeen internetsivuilta
Maanvastaisten seinien lämmön- ja kosteudeneristäminen; Roosa Heiskanen

Kalsiumsilikaattieristeiden materiaaliominaisuudet; Maarit Vainio

Ontelolaatta- ja seinäelementtibetonien materiaaliominaisuudet; Maarit Vainio, Kari Vänttinen, Olli Tuominen

Betonirakenteisten sisäkuorielementtien kuivuminen; Lauri Korhonen, Tuomas Raunima

Lisätietoja COMBI-hankkeesta

Juha Vinha   Tampereen teknillinen yliopisto   juha.vinha@tut.fi   040 849 0296

[COMBI-hankkeen internetsivut](#)

Tämän teoksen suhteen noudatetaan lisenssiä Creative Commons Nimeä-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen.

Lisenssiin voit tutustua osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.fi>